

Padesát na padesát

Toho večera, kdy od nich jejich dcera odešla, aféry Jürgena Fehna se ženami ustaly. Někdy ještě zajel do města, nakoupil nebo zašel na poštu. Ale nikdy nezůstával pryč dlouho a pokud cestou zavolal, neslychala už Hella v pozadí hlas někoho jiného. Zřídka kdy nacházela ještě dopisy, většinou zůstávaly neotevřené.

Po snídani odcházel Jürgen nahoru do pracovny. A Hella ho uviděla až brzy odpoledne, když dostal hlad. Klidnými, rovnoměrnými pohyby nabíral lžící polévku a krájel chleba, který mu přisunula. Vyhlížel ven z kuchyňského okna, kde sníh u vjezdu roztával a tvořil hluboké louže.

Jen jednou přijela jedna z těch žen pozdě večer až do Sehlscheidu. Přijela autem rovnou ke schodům, ve tmě přešla záhon růží a málem i psa. Než Hella došla do haly, dcera už otevřela dveře. Ve světle malé lucerny stála nápadně vysoká žena.

„To prase,“ řekla, zjevně opilá.

„Jak prosím?“ zeptala se Judith.

Hella dceru jemně odstrčila. „Mohu vám nějak pomoci?“

„Musím k Fehnovi,“ blábolila žena.

„Není tu,“ řekla Hella.

Neznámá zakroutila očima. „A ty jsi kdo?“

„Já jsem jeho žena.“

„To prase.“

Hella musela pohrozit, že zavolá policii, aby ji dostala ze dveří. S kvílením rozvodového řemenu zmizel vůz ve výjezdu.

Možná se tomu mohly i zasmát, říkala si Hella později. Ale když se vrátila do domu, cítila v zádech Judithin hněv. Už jen zřídka spolu promluvily o něčem, co přesahovalo rámec každodennosti. Někdy to jistě byla i její vina. Ale často si myslela, že její dcera ji chce svou nezúčastněností potrestat za to, že byla nucena začínat v tomhle odlehlém místě ve Westerwaldu znovu.

Teprve když se Fehn s Gellmannem při jednom ze svých schůzek rozhodli, že Judith by mohla Gellmannovy hry překládat, začala být devatenáctiletá dívka o něco méně uzavřená. Když se vrátili, ostentativně padla vyčerpaná do křesla před knihovnou. Hella čekala, že začne mluvit. Ale Judith se po chvíli zase zvedla, odešla přes halu do kuchyně, a Hella za ní měla asi vyběhnout, aby se něco dozvěděla. Místo toho jen zavolala, že z překládání se nedá žít.

Ráno to Fehnovi rozrušeně vyčítala. Judith je ještě moc mladá a nemá pro Gellmannovy texty cit. Nejdřív musí nasbírat zkušenosti.

„Zkušenosti nejsou všechno,“ odpověděl Fehn.

„Zrovna Gellmanna,“ zkoušela to Hella znovu. „Nelíbí se mi, jak zachází se ženami.“

„Dřív se ti líbil,“ ostře se na ni podíval. Jen chvíli si myslela, že tím chce něco říct. „Kromě toho je Judith naše dcera,“ pokračoval. „Zná Gellmanna už dávno. Je to náš přítel.“ Fehn Gellmanna vždycky podceňoval.

*

Vozy parkovaly v dlouhé řadě na rozbředlém pásu trávy u vjezdu k hostinci. Muži byli oblečeni do tmavých obleků a dámy postávaly v dlouhých, černě se lesknoucích šatech po skupinkách na dlažbě, na níž ranní slunce vrhalo ostré stíny.

Zarudlé oči vdovy po zemřelém vyhlížely zpod černého klobouku úzkostlivě a ustrašeně. Když vstupovala do domu, opřela se o rámě své švagrové. Svázané květiny zůstaly na chodbě, přinesené koláče se hromadily na kuchyňské lince, s cinkotem přicházely na stůl láhve. Tlusté děvče v temně modré haleně se s hlasitým smíchem a vyplazeným jazykem prodíralo mezi hosty, stále ještě proudícími dovnitř.

Hella se opírala o vchod do výčepu. Její matka se zdravila s příbuznými a občas ukázala rukou na dceru. Hella plaše odpovídala na zvědavé pohledy a byla, ráda, že ji k sobě matka nevolá. Styděla se, že u kadeřníka trvala na krátkém sestřihu. Potom ucítila, jak se někdo dotkl jejího ramene.

„Jak se máš?“ Vysoký, poněkud hubený mladík s lehce odstávajícíma ušima a chladnými modrými očima k ní od vchodu přistoupil.

„Děkuji, ujde to,“ řekla Hella. „Ani jsem ho pořádně neznala. Vlastně tu neznám nikoho.“

„To jsem nemyslel.“ Mladík se na ni pobaveně podíval. „Většina lidí ze Sehltscheidu stejně není velká škoda.“

Hella si nebyla jistá, co na to říct.

„Jednou jsme si spolu hráli. Jsem vlastně něco jako tvůj bratranec. Jürgen Fehn.“

Čekal, Hella musela přemýšlet, ale on jen mávl rukou. „Jasně, už jsi na mě zapoměla, to nevádí. Vždyť říkám, jediná, která v téhle rodině stojí za to, aby ji člověk znal, je tady moje Gertruda. Že je to tak, princezno?“ Tlusté děvče, jehož kulatý obličej jako by přecházel téměř bez krku do těžkopádného těla, se mu teď zavěsilo do ramene a šklebilo se. „Pamatuješ si ještě na sestřenku Hellu? Když jsme ji viděli naposledy, nechodila ještě ani do školy. A teď?“

„Studuju medicínu,“ řekla Hella.

„Krásné tety nejkrásnější dcera,“ řekl Jürgen a Hella si nebyla jistá, jestli si z ní neutahuje.

Gertruda ji chytla za ruce a táhla ji za sebou na terasu. Několik mladších hostů se opíralo o zábradlí a dívalo se do údolí. Jako pozdní sníh se na úbočích srázů kupily okvětní lístky jabloní. Hella se zdálo, že si na tenhle pohled přece jen vzpomíná. Tráva voněla po dešti.

Jürgen škrtl zapalovačem a zhluboka natáhl kouř z cigarety. „To je můj kamarád Gellmann.“ Ukázal na mladého, dobře vyhlížejícího muže, který se vedle bavil se dvěma dívkami. „Dávej si na něho pozor, je to pěkný kvítko.“

„Pěkný kvítko, pěkný kvítko!“ zvolala Gertruda a hlasitě se rozesmála.

Gellmann se k nim otočil a zakoulel očima.

„Že jsem odsud ještě nevypadl, je jeho vina,“ řekl Jürgen. „Ale někdo zkrátka musí dohlížet na to, aby se tu ti náckové moc neroztahovali.“

Gellmann se zakřenil, dívky se na Jürgena pohoršeně podívaly.

„No já vím, že nesnášíte, když takhle mluvím. Ale všichni tady přece vědí, že náš milej strejda byl nacista, je to tak, sestřenko? Vědělas to přece?“

„Ano, věděla,“ řekla Hella.

„Nacista, nacista,“ zvolala Gertruda a sevřela jazyk mezi zuby.

„Radši toho nech, princezničko. Nebo naši milí sousedi pověsí pozitří Gertrudu na jednu ze svých jabloní.“

Později seděli na dřevěné bedýnce ve vinném sklepě. Jürgen vyprávěl, že si tu dřív hrávali na schovávanou. Prostor ozařovala z chodby jediná lampička. Jürgen vtlačil palcem zátku do láhve. V malých doušcích upíjeli jeden po druhém tmavého, poněkud nakyslého vína. Hella bylo zima a Jürgen jí třel ruce. Nejprve ji políbil na čelo, pak na rty. Chtěla se mu vysmeknout, ale držel ji pevně.

„Však víš, že to smíme,“ šeptal. Hella nechápala, co tím myslí. „No že mého otce adoptovali, ne?“

„Kdo?“ zašeptala.

„Babička přece, ty hlupáčku.“

Slyšeli vedle v místnosti tápat v přítmí Gertrudu. Zazvonil plechový kyblík. Pak spadla na zem sklenička a rozbila se.

„Princezničko! Tady jsme!“ zvolal Jürgen a přitáhl Hella k sobě. Cítila na prsou tlukot jeho srdce. Místnost na okamžik potemněla, jak vchod zakrylo silné Gertrudino tělo.

*

Zemský rada, který musel časně ráno kvůli nějaké schůzce do Frankfurtu, přešel při couvání svým opelem psa. Hosté smuteční slavnosti si mezi sebou něco tiše šeptali a po chvíli se vrátili do hostince, protože jim bylo jen v šatech bez kabátů zima. Mezitím přešli od kávy k žitné. Muži se nakláněli, aby v narůstajícím hluku slyšeli, co se u stolu povídá. U židlí se při zemi válely chuchvalce tabákového dýmu. Jen málokdo si všiml, že vdova slabě poňukává.

„Pojď, vypadneme,“ řekl Jürgen Helle. „Mám tu auto. Můžeme zajet nahoru do Straßenaus.“ Hella se točila hlava. Přikývla.

Gertruda se vecpala na zadní sedadlo. Jürgen otevřel střešní okno sportáku a studený vzduch zvenčí je pálił po tvářích. Hella se dívala bučinou do údolí a udělalo se jí zle. Gertruda v ostrých zatáčkách výskala.

„Ne tak rychle, prosím,“ řekla Hella.

„Žádný strach, mám to pod kontrolou.“

„Co když pojedou někdo proti?“

Jürgen se zašklebil. „Tak to je pak padesát na padesát.“

Vůz ještě zrychlil.

„Nemusíš se snažit udělat na mě dojem,“ řekla Hella.

„Nesnažím se dělat na tebe dojem,“ řekl a ani se na ni nepodíval.

U sjezdu z rychlostní komunikace na Irlich vůz s cukáním zastavil. Hella otevřela dveře a vypadla ze sedadla. V předklonu se rozeběhla ze svahu. Jürgen vyběhl za ní a snažil se ji chytit. Hella šlápla do louže, zakopla, a Jürgen po ní chňapl. Ale Hella běžela dál. Nakonec upadli, Jürgen spadl na ni a začal ji prudce líbat. Zdálo se, že slyšeli, jak je Gertruda volá.

Když se vrátili na silnici, měla už osaměle projíždějící auta rozsvícená světla. Vraceli se dlouho po travnatém okraji vozovky, než konečně zahlédli vůz stojící u krajnice. Zprvu si ani nevšimli, že zadní sedadlo je prázdné. Gertrudu nebylo nikde vidět.

Hledali ji dlouho, běhali po svazích a do kopců a volali, svítili si lampou, kterou měl Jürgen v zásuvce pod předním sklem, nejdřív chvatně, mezi kopřivami a uprostřed papírových odpadků, i v temných odvodních kanálech. Nakonec se udýchaně zastavili, ztěžka oddychovali a třásli se zimou, tváře zarudlé. Jednu chvíli měla Hella dojem, že vidí něco ležet na zemi. Zastavili se, popošli kus a zase se zastavili. Oblaka jejího dechu vytvářela ve světle lampy kruhy. Zapraskání. Jürgen ještě jednou zavolal. Ale Gertruda byla pryč, a to ještě několik příštích dnů.

*

Celé odpoledne zůstalo zamračeno. Pršelo, doslova lilo. Gellmann plánoval, že si společně s Ingeborg něco uvaří. Takové dny byly čím dál vzácnější. Většinou byli zaměstnaní mítinky, scházeli se ve sklepeních nebo společných bytech, plánovali akce a připravovali letáky pro demonstrace.

Ingeborg byla, co se angažovanosti týkalo, velmi důsledná. A Gellmann jí pomáhal, protože se mu líbila. Měl rád její nervózní nadšení, její drobné, kočičí pohyby a svobodomyšlnost. Nezajímalo ho, čeho chtěli ti lidé svými myšlenkami dosáhnout. „Revoluce“ - s mnoha jejími pravidly. Nejdůležitější z nich bylo nepřiznávat, že jde o pouhou hru.

Teprve když na to začali jít zoztra, Gellmann se odtáhl, spal i u jiných, a Ingeborg na to zareagovala jen s mírnou odtazitostí. A to, co ho zpočátku popuzovalo, ta hraná nebo skutečná lhostejnost, s níž každý spal s každým, aniž se kdo ptal po nějaké strategii nebo po něčím vůli, mu nakonec bylo příjemné.

A tak s nimi pořád tiskl, ale už nechodil lepit a nezúčastňoval se větších akcí. Přesto se cítil dobře. Dělal si poznámky, začal zase pracovat na vlastních projektech, u kterých chtěl využít svých pozorování, ve formě deníku nebo dokumentární divadelní hry - měla to být současná hra, konečně trefa do černého.

A pak najednou zavolala Hella. Ohlásila se slaboučným hlasem, Gellmann hned předal sluchátko Ingeborg v domnění, že je to jedna z jejích kolegyň z hudební školy. Až když Ingeborg zmlkla, došlo mu, že to byla Hella Fehnová. Zůstal jako opařený, něco v něm se bouřilo, až se tomu sám podivil. A v té chvíli si uvědomil, jak se bojí, aby se ty dvě ženy nesesetkaly. Řekl si, že musí Ingeborg chránit před Hellinou obnaženou a křehkou existencí.

Když se Fehn vrátil s Hellou z Ameriky, chtěl se hned s Gellmannem setkat. Jako by se vrátil ze země budoucnosti. Byl plný nápadů a vět, jež fascinovaly nejen Gellmanna. Když teď spolu seděli v hospodě, nešlo už o to, co bylo dřív, nešlo o dům s Hellou, ani o Hellu. I tady se něco změnilo. Hella zůstala v Sehscheidtu, aniž k tomu Fehn nabídl nějaké vysvětlení.

Pokud si jako obvykle nevyprávěli o ženských, mluvili o práci. O to víc udivovala Gellmanna přítelova narůstající nejistota, která se ho přes množící se úspěchy stále víc zmocňovala.

Když se pak Hella zničehonic objevila u něho ve dveřích, promoklá na kost a s malou, temně zelenou cestovní kabelou v ruce, a když ještě řekla, že se jí nepodařilo sehnat hotel, nebyl si Gellmann jistý, jestli to myslí vážně nebo se tomu má zasmát.

Vypadala unaveně, měla propadlé tváře. Nosila pořád ještě dlouhé vlasy, ale jako by si je nečesala, měla hubená ramena a její blůzkou s hlubokým výstřihem prosvítala kůže. A přece se Gellmannovi zdálo, že Ingeborg jako by vedle ní poblekla.

„Pojď dál,“ řekl jen. „A nejdřív se zahřej. Otevřeli jsme láhev, právě vařím.“

Snažil se během práce se zeleninou, masem a hrnci šířit dobrou náladu. Řekl třeba: „Vyprávěj, jak se vám dařilo,“ nebo „A co váš dům?“ Také Ingeborg se očividně snažila o uvolnění napětí, poskakovala zvesela sem a tam, dolévala víno, ptala se, co dělá Fehn, kterého znala z dřívějšíka.

Hella řekla, že Fehn zase píše básně. Seděla schoulená u kuchyňského stolu, žmoulala z chleba kuličky, upíjela po dlouhých malých doušcích víno, odpovídala na otázky, ale její řeč jako by pokrývala tenká blána, její bledost byla průzračná. Gellmann vzal ze zásuvky brousek a prudkými pohyby se pustil do ostření nože. Představovala si snad, že sem po tak dlouhé době jen tak přijde a on tu na ni bude čekat?

Teprve když šla Ingeborg telefonovat, nejspíš aby domluvila nedělní schůzky, Hella jako by se probudila z ospalosti. Vstala, přistoupila k němu, povídala něco o tom, jak prý se změnil, jak se vůbec všechno změnilo. Pomalu si přitom hladila rukama ramena. Pořád vzpomíná na ty první roky v domě, řekla. Jako by zapomněla, že tehdy k ničemu nedošlo, celé týdny k ničemu nedošlo.

Gellmann tušil, co teď přijde. Nedotknutelná, která si před ním náhle klekne. Za svých nejlepších dob se dokázal k takovému okamžiku propracovávat celé měsíce. I Hellu tenkrát chtěl. Možná víc než jiné. Ale teď, zrovna teď a zrovna od ní nechtěl to kňourání slyšet. Hnusilo se mu.

Odhodil nůž na krájení cibule na prkýnko a obrátil se k Helle. Zdálo se, že se lekla. Popošel k ní, chytil jí prudce za vlasy na temeni, zatáhl za ně, až jí napjaté krční svaly ztvrdly, druhou rukou, která byla ještě vlhká od šťávy z cibule, ji chytil za prsa, škulbl jimi a stiskl je skrz hladký povrch blůzy, až zasténala.

„Co tu chceš?“ zašeptal.

V té chvíli zaslechl z chodby kroky. Ingeborg se vracela. Gellmann Hellu pustil, obrátil se, ještě jednou na ni zpátky pohlédl, v ruce už zase naostřený nůž. Hella už opět seděla na židli. S otupělým pohledem, jako by se nic nestalo.

Ingeborg pořád ještě telefonovala, vykládala něco o demonstraci. Gellmann se snažil soustředit na krájení. Venku se setmělo, v okně uviděl svůj odraz, masitý, hrubý obličej se stále vyšším čelem. Nedůvěřivě přičichl k masu, jehněčí plec, ještě neoddělená od kosti, kterou včera koupili na trhu, už začínala měnit barvu.

*

Jako v nějakém podvečerním televizním seriálu spustila Judith najednou o lásce. Doufala, že rodiče budou její rozhodnutí akceptovat. Hella seděla v křesle jako přimražená. Fehn se musel cítit podobně.

„Gellmann a láska,“ vykřikl. „To je k smíchu. Víš, kolik měl ten chlap ženských?“

„Tolik co ty, tati? Nebo ještě víc?“

Hella se domnívala, že ví, co si její dcera v tu chvíli myslí. Totéž, co si myslela tenkrát ona: co s ní mohou mít ty ženy, většinou už zestárlé a zapomenuté, společného? Ale Judith si byla sama sebou jistá tak, jak si Hella nikdy nebyla.

V tu chvíli se jí Gellmann hnusil. Bezdětný, voyeur. Odjakživa si bral od jiných. A jako by se chtěl po letech mstít za něco, co cítil osobně, měl teď spadeno na ten kousek Helliny skutečnosti, na to poslední, co měli ona a Fehn společného.

Fehnovi naběhl obličej do ruda. Zvrhl skleničku a víno se vpíjelo do ubrusu. Judith vstala, vzala z věšáku u vchodu plášť a ještě jednou se ohlédla. Hella uviděla stát u šatníku její kabelku. Otevře ji až po několika týdnech a hned zase zavře, aby ji uložila do skříňky k plátěným ubrouskům.

Fehn začal běsnit, bez ustání jen křičel Do prdele! Do prdele! Do prdele! Hella stála mlčky, v ruce nadměrně velkou polévkovou naběračku, dárek od Fehna, které se ještě před chvílí smáli. Ten okamžik trval a trval, hlučný a zbytečný, a Helle se zdálo, že už mohl dávno skončit. Ta prázdnota, pocit, že v nějakém bodě něco důležitého promeškala...

Judith za sebou zavřela dveře, a pak byla pryč.

Nějakou dobu bral Gellmann Judith ve Frankfurtu do společnosti, ukazoval se s ní na oslavách a recepcích. Lidé Fehnovi i Helle několikrát pogratalovali ke krásné dceři. V těch poklonách se mísil soucit s dotěrnou zvědavostí, a někteří přátelé si kladli otázku, jak se mohla mlad'oučká Judith zbláznit zrovna do Gerta Gellmanna. Někteří vtipkovali, jak to asi Fehn starému příteli oplatí.

O tři roky později, jednoho studeného a vlhkého únorového večera, Judith náhle zavolala. Stojí prý na nádraží v Aulichu a nemá ani cent. Hella si hned pomyslela, že určitě zase odešla bez kabelky.

Když vstoupily s dcerou do domu, Fehn stál téměř bez hnutí uprostřed pokoje. Působil nejistě a jako by o něco zestárl od chvíle, kdy Hella asi před hodinou opustila dům.

Trochu vařil, řekl. Jehněčí. Měla by se ze všeho nejdřív trochu posilnit. Jehněčí nejím, řekla Judith. Maso ano, ale ne jehněčí. No dobře, tak dostane zeleninu. A víno.

Hella si dceru, která teď vedle ní za jízdy mlčky seděla, poprvé pořádně prohlédla. Byla krásná. Dětskost, ale i bývalá jistota z jejích očí jako by zmizely. Judith od něho odešla. Nechtěl ji zřejmě pustit. Svůj světlý plášť z tenké látky měla u krku roztržený. Takový zvláštní intimní detail, říkala si Hella, kterého by si byla raději ani nevšimla. Opustila ho. A přece to vypadalo, že to byla ona, Judith, kdo prohrál.

Posouvala fazole vidličkou po talíři sem a tam. Pak zamumlala spíš tak pro sebe větu, které Hella okamžitě porozuměla.

Fehn žvýkal, vzhledl, a žvýkal dál. „Co prosím?“

„Jsem těhotná,“ opakovala Judith.